Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

Č.j.: ZSR/256/2026

KRIZOVÝ PLÁN

Základní škola Říčany,
náměstí Osvobození 145, 664 82, Říčany

2026/2027

Zpracoval: Mgr. Radovan Křivánek

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

OBSAH KRIZOVÉHO PLÁNU ŠKOLY

Obsah

O KRIZOVÉM PLÁNU 3
CÍL KRIZOVÉHO PLÁNU 4
PODEZŘENÍ NA ŠIKANU 7
ODHALENÍ KYBERŠIKANY 12
ODHALENÍ ŠIKANY UČITELE 15
PODEZŘENÍ NA SEBEPOŠKOZOVÁNÍ ŽÁKA 18
I. MÁM PODEZŘENÍ Z VLASTNÍHO POZOROVÁNÍ 18
II. JE MI SEBEPOŠKOZOVÁNÍ OZNÁMENO 19
III. ZACHYTÍM ŽÁKA PŘI ČINU 20
PODEZŘENÍ NA INTOXIKACI ŽÁKA 23
AFEKTIVNÍ CHOVÁNÍ OHROŽUJÍCÍ BEZPEČÍ OSOB VE ŠKOLE 27
BĚŽNÉ POSTUPY V KRIZOVÝCH SITUACÍCH 31
ŠKOLNÍ PORADENSKÉ PRACOVIŠTĚ 37

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

O KRIZOVÉM PLÁNU

1) Krizový plán školy je dokument, který poskytuje instrukce pro zaměstnance při kontaktu s konkrétními krizovými situacemi, včetně jasně srozumitelných postupů při jejich odhalení. Situaci lze považovat za krizovou, když i přes veškeré ochranné, výchovné a preventivní úsilí školy dojde k narušení bezprostředního bezpečí přítomných osob.

2) Usiluje o okamžitou i dlouhodobou ochranu psychického i fyzického zdraví všech přítomných osob včetně žáků, zaměstnanců, zákonných zástupců i dalších navštěvujících osob. Popisuje i případy vymykající se normě, které mohou v daném okamžiku vyžádat úpravu běžné činnosti školy.

3) Vychází z platné zákonné legislativy České republiky a platných metodických dokumentů MŠMT. Jeho primárními zdroji jsou: *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)*, *Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)*, *Školský zákon (561/2004 Sb.)* a *Zákon o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (72/2005 Sb.).*

4) S nabytím platnosti se stává závazným dokumentem pro všechny zaměstnance školy, kteří jsou s jeho aktuálně platnou formou seznámeni.

5) Je každoročně přehodnocován. Celému pedagogickému sboru je poskytována příležitost se podílet na jeho tvorbě. Koordinaci jeho tvorby vykonává školní metodik prevence ve spolupráci s poradenským pracovištěm školy a celým pedagogickým sborem. Závěrečná podoba je před nabytím platnosti schválena ředitelem školy.

6) Je archivován v dokumentaci školního metodika prevence.

7) Je přístupný širší veřejnosti na oficiálních webových stránkách školy: www.zsricany.cz

8) Průběh odhalení, vyšetřování a intervence krizových situací jsou písemně zaznamenávány školou. Školní poradenské pracoviště při této činnosti spolupracuje se všemi zaměstnanci školy.

9) *Krizový plán školy* i *Postupy při krizových situacích* jsou nedílnou součástí preventivního programu školy.

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

CÍL KRIZOVÉHO PLÁNU

Krizový plán školy si stanovuje za cíl pomáhat škole i jejím zaměstnancům při naplňování své legislativně ukotvené povinnosti zajistit bezpečné prostředí pro osoby v ní přítomné. Usiluje o podporu zaměstnanců k úspěšným, efektivním a minimálním způsobem škodlivým řešením situací, které mohou bezpečí ve škole ohrozit.

Škola je ze zákona povinna:

- Vytvářet podmínky pro předcházení výskytu rizikového chování ve všech prostorách školy během doby vyučování, všech školních akcí i mimoškolní činnosti.
- Zajistit bezpečí a ochranu zdraví žáků před škodlivými účinky rizikového chování v prostorách školy během doby vyučování, všech školních akcí i mimoškolní činnosti.
- Dohlížet nad bezpečím žáků během vyučovacího procesu, nese za přítomné žáky právní odpovědnost.
- Pomocí školního řádu jasně stanovit negativní postoj vůči rizikovému chování, vymezit jeho zákaz.
- Působit na žáky v oblasti primární prevence rizikového chování, podílí se všichni pedagogičtí pracovníci školy.
- Zakotvit informace o nebezpečnosti užívání návykových látek do všech poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví. Jednoznačně vymezit zákaz jejich užívání ve škole, všech jejích prostorách i na všech akcích pořádaných školou.
- Spolupracovat plně s návaznými zařízeními při šetření případů spojených s užíváním návykových látek. (*Policie ČR, OSPOD…*)
- Plnit ohlašovací povinnost směrem k orgánům činným v trestním řízení.
- Poskytovat informace žákům i zákonným zástupcům nutné k zajištění ochrany žáků před rizikovými projevy chování.

- Vzdělávat žáky o psychickém a fyzickém násilí, návykových látkách a dalších formách rizikového chování způsobem přiměřeným jejich věku v souladu se *Školním preventivním programem*

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

POSTUPY PŘI KRIZOVÝCH SITUACÍCH

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

PODEZŘENÍ NA ŠIKANU

1. Je mi oznámena šikana / Mám podezření na šikanu

Během své činnosti ve škole mohu nabýt podezření o šikaně na základě vlastního pozorování, také mi šikana může být ohlášena. Ve své každodenní činnosti se snažím jednat způsobem, který posiluje důvěru a upřímnou komunikaci mezi všemi osobami ve škole, protože taková komunikace vede u žáků ke zvýšení pravděpodobnosti, že se mně, nebo mým kolegům, přijde žák prožívající šikanu, či žák pozorující šikanu včas svěřit. Hledáme příležitost k zachycení šikany v raném stádiu a snažíme se tím předejít krizové situaci.

Jako pedagogický pracovník jsem připraven na to, že mi může být šikana kdykoliv oznámena žákem, dalším zaměstnancem školy, zákonným zástupcem žáka, i osobou navštěvující školu. Tato oznámení přijímám a vyslechnu. Snažím se zjišťovat podrobnosti situace, se kterou za mnou dotyčná osoba přichází. Podporuji důvěru a spolupráci žákům, kterou tímto činem projevují.

V této chvíli musím posoudit okamžitou závažnost situace. V akutním případě, kdy je osoba ve škole ohrožena na zdraví, okamžitě zachraňuji oběť, poskytuji první pomoc, či sháním další osobu, která je toho schopna. Při vážném ohrožení na zdraví jsem připraven volat záchrannou službu. Pokud jsme byli donuceni volat záchrannou službu, vždy následně informujeme zákonného zástupce.

2. Informuji školu

Součástí postupu každé krizové situace je krok „informovat školu“. Informování školy při potenciální šikaně probíhá v následujícím pořadí vždy, je-li to v dané situaci možné:

1) ***Třídní učitel***
2) ***Školní metodik prevence***
3) ***Vedení školy***

Od chvíle, kdy bylo informováno školní poradenské pracoviště již nejsem na krizovou situaci sám a mám příležitost čerpat metodickou podporu od jednotlivých členů, či mou roli v situaci může člen školního poradenského pracoviště převzít. V případě, že potřebný zaměstnanec není přítomen ve škole, jeho roli zaujímá jiný zaměstnanec, poté je informován při nejbližší možné příležitosti.

3. Mapujeme situaci

Během tohoto kroku všichni sledujeme při výuce i přestávkách projevy žáků, chování, způsoby komunikace a vyhledáváme potenciální role ohrožených jedinců ve třídním kolektivu. Zahajujeme monitoring bezpečí ve třídě, který trvá až do uzavření daného případu. Vedení školy má možnost nařídit zvýšený dohled u třídy, u které máme podezření na šikanu. Situaci ve třídě vyšetřujeme i během výuky samotné např. pomocí zaměřených skupinových aktivit, třídnických hodin, či průzkumem sociometrického charakteru.

Třídní učitel se školním metodikem prevence spolupracují na mapování situace. S žáky spojenými se šikanou vedou individuální rozhovory, které probíhají vždy v soukromí, v utajení a vždy v následujícím pořadí:

1) Informátor – Zjišťujeme: *Co se děje? Jak dlouho? Jak často? Kdo všechno? Komu dalšímu? Viděl to někdo? Zastal se nebo pomohl někdo?*

2) Oběti – Zjišťujeme: *Co se děje? Jak dlouho? Jak často? Kdo všechno? Komu dalšímu? Kdo další by mohl o situaci spolehlivě svědčit?*

3) Spolehliví svědci – Ověřujeme tvrzení oběti a získáváme další informace: *Kdo? Komu? Proč? Kdy? Kde? Jak často? Co důležitého ještě nevíme?*

4) Agresoři – Až poté, kdy máme nasbírané maximum informací, dáváme prostor agresorům k vyjádření se
k situaci a zjišťujeme příčinu jejich chování.

Co nikdy nedělám, když mapuji šikanu!

- ***Neřeším situaci ve třídě přede všemi žáky, mohu tím ohroženému žákovi i škole situaci výrazným způsobem zhoršit!***
- ***Nevedu vyšetřovací rozhovor s agresorem samotným, dokud nenasbírám maximum potřebných informací,***
  jednám s ním jako s posledním!
- ***Nikdy nevedu vyšetřovací rozhovor s několika agresory najednou, tímto předcházím společně domluvené, křivé výpovědi!***

4. Zhodnotíme vážnost situace

Třídní učitel ve spolupráci se školním metodikem prevence na základě výstupů šetření z kroku 3 vyhodnocují situaci.

Společně s členy školního poradenského pracoviště rozhodneme o konkrétním nutném postupu.

a) Šikana se potvrdila, škola odhaduje její závažnost:

Ve spolupráci se školním metodikem prevence usoudíme, zda zvládneme situaci sami, či potřebujeme externí podporu poté ohlašujeme bezpečnostní opatření. V případě potřeby zajišťujeme bezpečí ohrožené osoby, pro tento účel může třídní učitel omezit volný pohyb žáka v roli agresora po škole.

Potvrzenou šikanu třídní učitel informuje zákonnému zástupci. V případě, že na tento konkrétní výskyt šikany jsme schopni ve škole efektivně reagovat, informujeme zákonného zástupce o předem domluveném postupu. Pokud se tento případ vymyká možnostem školy, obracíme se k návazným zařízením pro pomoc (*Pedagogicko-psychologická poradna, Speciálně-vzdělávací centrum, Policie ČR, OSPOD, externí odborné organizace…).* Případ pokračuje podle dalších kroků krizového postupu.

Snažíme se předejít kriminalizaci žáků vždy, kdy je to možné, takže policii voláme jen v případě trestného činu (*v případě nezletilého žáka činu jinak trestnému*). Pokud jsme byli donuceni se obrátit na policii, informujeme následně zákonného zástupce.

b) Šikana se nepotvrdila, škola monitoruje bezpečí ve třídě:

Třídní učitel informuje zákonné zástupce celé třídy o průběhu a výsledcích šetření. Stále monitorujeme bezpečí ve třídě, ostatní mezikroky v tuto chvíli neprobíhají.

5. Jednání se zákonnými zástupci

Jestliže jsme získali ve škole dostatečné množství informací, abychom potvrdili výskyt šikany a identifikovali oběti i agresory, zve třídní učitel do školy zákonné zástupce obětí i agresorů na oddělená jednání se školou. Jednáme se zákonnými zástupci vždy v následujícím pořadí:

1) **Jednání se zákonným zástupcem oběti** – seznámíme s výsledky šetření, či nastavenými opatřeními, nabízíme podporu a pomoc ve škole, případně navrhujeme kontakty pro podporu mimo školu.
2) **Jednání se zákonným zástupcem agresora** – seznámíme se závěrem šetření, či nastavenými opatřeními. Udělujeme sankce, hledáme společné řešení situace. Nabízíme podporu, případně navrhujeme kontakty pro podporu mimo školu.

6. Informujeme zákonné zástupce třídy

Až poté co proběhlo jednání se zákonnými zástupci obětí i agresorů, informuje třídní učitel zákonné zástupce celé třídy o výsledcích šetření, nastavených opatřeních a plánovaném postupu při podpoře třídy. Podle podrobnostech a závažnosti zvážíme možnosti hromadné zprávy, či mimořádných třídních schůzek. Mimořádné třídní schůzky mohou být realizovány prezenční i distanční formou. Chráníme při tom osobní informace všech relevantních osob.

7. Rehabilitace třídního klimatu

Rehabilitace třídního klimatu následuje již dokončené vyšetření krizové situace i udělená opatření. Jedná se o dobu trvající řadu týdnů, během které podporujeme zdravé třídní klima a dbáme na omezení výskytu, či škodlivosti rizikového chování. Se třídou, která prošla krizovou situací, pracujeme jako s traumatizovanou a usilujeme o léčbu negativního dopadu prožité zkušenosti na jednotlivých žácích i na celém třídním kolektivu. Cílem tohoto kroku je nahrazení škodlivých vzorců chování zdravými a navrácení pocitu důvěry ve třídě. Se třídními učiteli při rehabilitaci třídního klimatu plně spolupracujeme a školní poradenské pracoviště nám nabízí po celou dobu metodickou podporu.

8. Kontrolní jednání žáka, zákonného zástupce a školy

Situaci zhodnotíme cca 3 týdny po nastavených opatřeních. V předchozím pořadí zveme na jednotlivá jednání rodiny obětí i agresorů. Při jednání vyhodnocujeme vývoj situace a posuzujeme, úspěšnost rehabilitace klimatu třídy. V případě potřeby oznamujeme další opatření, postupy při podpoře třídy, či další rozhodnutí. Bezpečí ve třídním kolektivu dále monitorujeme.

9. Monitoring bezpečí ve třídě

Po dobu řady měsíců pozorujeme ve zvýšené míře bezpečí ve třídě a vyhledáváme projevy rizikového chování, abychom mohli do případné opakující se krizové situace včas zasáhnout. V hraničních případech, kdy se ve třídě pokrok nedaří a rizikové chování se opakuje, či stupňuje, může vedení školy zvážit změnu třídy pro vybrané jedince, nebo úplnou změnu obsazení všech tříd v daném ročníku. Po třech měsících bez projevu zvýšených rizikových jevů ve třídě vyhodnotí třídní učitel se školním poradenským pracovištěm možnost bezpečného uzavření případu.

Škola spolu se všemi jejími zaměstnanci při této fázi pozoruje a vyhledává potenciální rizikové jevy, či situace u jednotlivých žáků i ve třídním kolektivu. Všichni společným a jednotným způsobem usilujeme o poskytování bezpečného prostředí pro všechny přítomné osoby.

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

ODHALENÍ KYBERŠIKANY

1. Je mi oznámena kyberšikana / Mám podezření na kyberšikanu

Během své činnosti ve škole mohu nabýt podezření na kyberšikanu na základě svého vlastního pozorování, také mi může být ohlášena. Ve své každodenní činnosti se snažím jednat způsobem, který posiluje důvěru a upřímnou komunikaci mezi všemi osobami ve škole. Taková komunikace vede u žáků ke zvýšení pravděpodobnosti, že se mně, nebo mým kolegům, přijde žák prožívající kyberšikanu i žák pozorující kyberšikanu včas svěřit. Díky tomu máme příležitost zachytit kyberšikanu v raném stádiu a předejít tím krizové situaci.

Jako pedagogický pracovník jsem připraven na to, že mi může být kyberšikana kdykoliv oznámena žákem, dalším zaměstnancem školy, zákonným zástupcem žáka, i osobou navštěvující školu. Tato oznámení přijímám vážně, zprávu si vyslechnu a zjišťuji podrobnosti situace, se kterou za mnou dotyčná osoba přichází, cením si při tom důvěry a spolupráci.

2. Informuji školu

Součástí postupu každé krizové situace je krok „informovat školu“. Školu informujeme o potenciální šikaně v následujícím
pořadí vždy, je-li to v dané situaci možné:

1) ***Třídní učitel***
2) ***Školní metodik prevence***
3) ***Vedení školy***

Od chvíle, kdy bylo informováno školní poradenské pracoviště již nejsem na krizovou situaci sám a mám příležitost čerpat metodickou podporu od jednotlivých členů, či mou roli v situaci může člen školního poradenského pracoviště převzít. V případě, že potřebný zaměstnanec není přítomen ve škole, jeho roli zaujímá jiný zaměstnanec, poté je informován při nejbližší možné příležitosti.

3. Mapujeme situaci

Kyberšikana je oproti obecné šikaně odlišná v tom, že často probíhá mimo školní prostředí. Pokud se situace odehrává mimo školu, nemůžeme zajistit ochranu, ani udělovat kázeňská opatření. Stále však mapujeme situaci, abychom byli co nejlépe schopni zajistit ochranu žáků během jejich pobytu ve škole.

Ve spolupráci se školním metodikem prevence vedeme rozhovory ve stejném pořadí jako při šetření šikany fyzické:

1) Informátor – Zjišťujeme: *Co se děje? Jak dlouho? Jak často? Kdo všechno? Komu dalšímu? Důkazy? Zastal se nebo pomohl někdo?*

2) Oběti – Zjišťujeme: *Co se děje? Jak dlouho? Jak často? Kdo všechno? Komu dalšímu? Důkazy?*

3) Spolehliví svědci – Ověřujeme tvrzení oběti a získáváme další informace: *Kdo? Komu? Proč? Kdy? Kde? Jak často? Co důležitého ještě nevíme?*

4) Agresoři – Až poté, kdy máme nasbírané maximum informací, dáváme prostor agresorům k vyjádření se k situaci a zjišťujeme příčinu jejich jednání. Vyhodnocujeme povinnost kontaktování návazných orgánů. (*OSPOD, Policie ČR…)*

Součástí všech rozhovorů je vždy snaha o zajištění důkazů o kyberšikaně, které vyhledáváme v online prostředí a archivujeme v tištěné podobě. Dále postupujeme podle krizového plánu pro šikanu fyzickou. Unikátní komplikací při kyberšikaně je možnost neodhalení agresorovy identity, či odhalení agresora jako osobu nespojenou se školou. Máme v této situaci omezené možnosti, ale takovou situaci předáváme Policii ČR, případně OSPOD s tím, že žádáme závěry vyšetření včetně informací o postihu agresora. Na závěr informujeme všechny zákonné zástupce třídy o prožité situaci ve třídě dle standardního krizového postupu pro šikanu.

4. Rehabilitace třídního klimatu

Rehabilitace třídního klimatu následuje již dokončené vyšetření krizové situace a udělená opatření. Jedná se o dobu trvající řadu týdnů, během které podporujeme zdravé třídní klima a dbáme na omezení rizikového chování. Třídu, která prošla krizovou situaci, vnímáme jako traumatizovanou a usilujeme o léčbu negativního dopadu prožité zkušenosti na jednotlivých žácích i na celém třídním kolektivu. Cílem tohoto kroku je nahrazení škodlivých vzorců chování zdravými a navrácení pocitu důvěry ve třídě. Se třídními učiteli při rehabilitaci třídního klimatu plně spolupracujeme a školní poradenské pracoviště nabízí po celou dobu metodickou podporu.

5. Kontrolní jednání

Situaci zhodnotíme cca 3 týdny po nastavených opatřeních. Ve standardním pořadí zveme na jednotlivá jednání rodiny obětí i agresorů. Při jednání vyhodnocujeme vývoj situace a rozhodneme, jestli se klima třídy stalo bezpečnějším, či nikoliv. V případě potřeby oznamujeme další opatření, postupy při podpoře třídy, či další rozhodnutí. Bezpečí ve třídním kolektivu dále monitorujeme.

6. Zaměřená prevence

Rehabilitace třídního klimatu následuje již dokončené vyšetření krizové situace i udělená opatření. Jedná se o dobu trvající řadu týdnů, během které podporujeme zdravé třídní klima a dbáme na omezení výskytu, či škodlivosti rizikového chování. Se třídou, která prošla krizovou situací, pracujeme jako s traumatizovanou a usilujeme o léčbu negativního dopadu prožité zkušenosti na jednotlivých žácích i na celém třídním kolektivu. Cílem tohoto kroku je nahrazení škodlivých vzorců chování zdravými a navrácení pocitu důvěry ve třídě. Se třídními učiteli při rehabilitaci třídního klimatu plně spolupracujeme a školní poradenské pracoviště nám nabízí po celou dobu metodickou podporu.

7. Monitoring bezpečí ve třídě

Po dobu řady měsíců pozorujeme bezpečí ve třídě a vyhledáváme projevy rizikového chování, abychom mohli do případné opakující se krizové situace včas zasáhnout. V případě, že se ve třídě pokrok nedaří a rizikové chování se začíná opakovat, zváží vedení školy možnost změnu třídy pro vybrané jedince, nebo úplnou změnu obsazení všech tříd v daném ročníku. Po třech měsících bez projevu zvýšených rizikových jevů ve třídě vyhodnotí třídní učitel se školním poradenským pracovištěm možnost bezpečného uzavření případu.

Škola spolu se všemi jejími zaměstnanci při této fázi pozoruje a vyhledává potenciální rizikové jevy, či situace u jednotlivých žáků i ve třídním kolektivu. Všichni společným a jednotným způsobem usilujeme o poskytnutí bezpečného prostředí pro všechny přítomné osoby.

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

ODHALENÍ ŠIKANY UČITELE

1. Žáka je přistižen při šikaně učitele / Potenciální šikana učitele je ohlášena

Během své činnosti ve škole spolupracujeme na údržbě bezpečného prostředí pro všechny přítomné osoby včetně pedagogických pracovníků a dalších zaměstnanců školy. Udržujeme vnitřní soudružnost pedagogické profese, poskytujeme si vzájemnou podporu, usilujeme o posilování vzájemné důvěry a upřímné komunikace mezi zaměstnanci školy, protože taková komunikace vede ke zvýšení pravděpodobnosti, že se mi kolega, či žák, přijde se šikanou svěřit. Díky tomu máme příležitost zachytit šikanu učitele v raném stádiu a předejít tím závažnější krizové situaci.

Přijímáme, že šikana mířená na učitele nevypovídá o jeho kompetenci. Šikanou si může projít i vzdělaný, zkušený a silný učitel, protože pouze v takovém klimatu máme příležitost na šikanu učitele nejrychlejším možným způsobem reagovat.

V takové chvíli informovaný kolega posuzuje závažnost situace. V akutním případě, kdy jsem ohrožen na zdraví je okamžitě zajišťováno mé bezpečí, je mi poskytnuta první pomoc, či je zajištěna osoba toho schopnou. Je-li závažným způsobem ohroženo mé zdraví, je mi přivolána záchranná služba.

Za jevy šikany učitele považujeme chování naznačující úplnou výměnu pozic moci mezi žáky a učitelem. Příklady takového obratu mohou být otevřené a veřejné projevy směrované k učiteli, které nesou charakter zesměšňování, ponižování, agresivního chování, či násilí.

2. Zajišťuji si své okamžité bezpečí

Dojde-li během mé činnosti k této výměně moci, která vede k mé ztrátě pocitu bezpečí ve třídě, nebojím se zajistit pomoc! Mohu ze třídy odejít, vyhledávám okamžitě pomoc vedení školy (*zástupce / zástupkyně ředitele, ředitel školy)*. Vedení školy reaguje okamžitým zajištěním dohledu ve třídě a poskytuje mi podporu. Při výbuchu agrese volám mobilním telefonem o pomoc, volám o pomoc na chodbě apod. Při šikaně učitele informuji vždy vedení školy. V čele šetření situace se po celou dobu staví ředitel školy. To znamená, že při šikaně učitele nedodržuji standardní model pro informování školy při šikaně mezi žáky.

3. V případě potřeby je mi poskytnuta krizová intervence

Vedení školy rozhoduje, jakým způsobem do situace přizvat školní poradenské pracoviště, či další zaměstnance školy. Společným úsilím mi zajišťují mé bezpečí a je mi poskytnuta potřebná podpora. V případě potřeby komunikují s externími orgány na patřičné krizové intervenci, dostávám nabídku kontaktů pro podporu mimo školu. (*Linka učitelů, psycholog, DVPP…)*

4. Zajištění dohledu nad třídou

Ředitel školy zajišťuje co nejrychleji dohled ve třídě, ve které k situaci došlo. Mohou k tomu být využiti učitelé, kteří mají v tu dobu dohledovou pohotovost, asistenti pedagoga, či další zaměstnanci školy, kteří jsou v danou chvíli k dispozici. Jeden zaměstnanec dohlíží nad třídou, zatímco další zaměstnanci izolují jednotlivé agresory. Ředitel školy posuzuje, které zaměstnance je potřeba v tu chvíli přizvat do postupu krizové situace. Cílem tohoto kroku je zabránění vzniku společné křivé výpovědi a dalšího nežádoucího vzájemného ovlivňování ve třídě.

5. Mapujeme situaci

Rozhovory se mnou jako zaměstnancem školy vede vždy vedení školy, které k tomu v případě potřeby využívá podpory členů školního poradenského pracoviště. Rozhovory s jednotlivými žáky již mohou být vedeny bez přítomnosti vedení školy např. s třídním učitelem, či členy školního poradenského pracoviště. Při mapování situace jsou dodržovány standardní podmínky pro mapování šikany. Je-li to možné, probíhají rozhovory ještě v den odhalení incidentu. Veškeré rozhovory jsou písemně zaznamenávány a je zajištěna externí podpora např. pedagogicko-psychologické podpory ve formě telefonické konzultace, či přizvání k osobní schůzce.

6. Zhodnotíme vážnost situace

Vedení školy vyhodnocuje situaci ve spolupráci se školním metodikem prevence a výchovnou poradkyně. Společně posuzují stádium šikany, její závažnost a rozhodnou potřebný postup a opatření. Nadále mi poskytují podporu tam, kde ji potřebuji. Jsou mi nabídnuty možnosti individuální supervize, mentoringu, intervize, poradenství apod.

7. Informování potřebných osob

V případě, že je zhodnocena situace vážná, informuje ředitel zákonné zástupce, Policii ČR, OSPOD, či další relevantní návazná zařízení. Při šikaně učitele informuje zákonné zástupce vždy ředitel školy pomocí hromadné zprávy, či mimořádných třídních schůzek. Dbá při tom na ochranu osobních údajů.

8. Intervenční program pro obnovení bezpečí

Intervenční program pro obnovení bezpečí ve třídě je vytvořen ve spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou, či dalšími návaznými zařízeními. Ředitel školy seznamuje třídu s oficiálním vyjádřením školy a rozhodnutými kroky včetně následků pro agresory. Zákonné zástupce třídy seznamuje mimořádnými třídními schůzkami. Vedení školy může zvážit možnost výměny učitele v dané třídě za jiného učitele.

9. Monitoring bezpečí ve třídě

Probíhá podle standardních podmínek pro šetření šikany mezi žáky, navíc je ohroženému zaměstnanci poskytována průběžná podpora. Podpůrné rozhovory probíhají za přítomnosti člena vedení školy.

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

PODEZŘENÍ NA SEBEPOŠKOZOVÁNÍ ŽÁKA

Sebepoškozování žáka je situací vážnou a složitou, krizový postup se může lišit podle způsobu odhalení podezření, či sebepoškozování samotného.

I. MÁM PODEZŘENÍ Z VLASTNÍHO POZOROVÁNÍ

1. Zachytím ve své práci varovný signál

Během své činnosti ve škole mohu nabýt podezření na sebepoškozování žáka na základě svého vlastního pozorování. Ve své každodenní činnosti si všímám varovných signálů, které mohou být důkazy sebepoškozujícího chování. Díky tomu máme příležitost zachytit sebepoškozování včas a vyhnout se krizové situaci, či dokonce i úmrtí žáka. Varovné signály sebepoškozování mohou mít podobu škrábanců, popálenin, nepřiměřeného oblečení, náplastí, změn v chování, modřin, řezných ran apod.

V takovéto chvíli musím posoudit okamžitou závažnost situace. V akutním případě, kdy je osoba ve škole ohrožena na zdraví, okamžitě osobu zachraňuji, poskytuji první pomoc, či sháním další osobu, která je toho schopna. Při vážném ohrožení na zdraví jsem připraven volat záchrannou službu. Pokud jsme byli donuceni volat záchrannou službu, ihned poté informujeme zákonného zástupce.

2. Informuji školu

Součástí postupu každé krizové situace je krok „informovat školu“. Informování školy při krizové situaci probíhá
v následujícím pořadí vždy, je-li to v dané situaci možné:

1) ***Třídní učitel***
2) ***Školní poradenské pracoviště, školní psycholog***
3) ***Vedení školy***

Od chvíle, kdy bylo informováno školní poradenské pracoviště již nejsem na krizovou situaci sám a mám příležitost čerpat metodickou podporu od jednotlivých členů, či mou roli v situaci může člen školního poradenského pracoviště převzít. V případě, že potřebný zaměstnanec není přítomen ve škole, jeho roli zaujímá jiný zaměstnanec a je informován při nejbližší možné příležitosti. Při podezření na sebepoškozování žáka vždy informuji školního psychologa.

3. Rozhovor se žákem

Rozhovor s žákem podezřelým ze sebepoškozujícího chování vede školní psycholog. S případným informátorem vede rozhovor školní poradenské pracoviště, či třídní učitel. Při rozhovoru školního psychologa se sebepoškozujícím žákem je další zaměstnanec přítomen v případě, že vztah mezi žákem a zaměstnancem umožňuje důvěrnější prostředí vedoucí k efektivnějšímu procesu. Na žáka při rozhovoru nenaléháme, nevynucujeme odpovědi, nezvyšujeme hlas. Nabízíme mu pomoc, hledáme možnost řešení situace.

> Snažíme se u rozhovoru zjistit: *Co se děje? Prožívá náročnou chvíli? Jak se cítí ve škole? Jak se cítí doma? Jak prožívá školní rok? Ohrožuje ho někdo? Co pro něj můžeme udělat? Jak dlouho? Jakým způsobem? Kde? Kdy? Ví o tom někdo?*

II. JE MI SEBEPOŠKOZOVÁNÍ OZNÁMENO

1. Je mi oznámeno sebepoškozování

Během své činnosti ve škole i může být sebepoškozování žáka ohlášeno. Ve své každodenní činnosti se snažím jednat způsobem, který posiluje důvěru a upřímnou komunikaci mezi všemi osobami ve škole. Taková komunikace vede u žáků ke zvýšení pravděpodobnosti, že se mně, nebo mým kolegům, přijde sebepoškozující žák, či jeho vědomý spolužák, se sebepoškozováním včas svěřit. Díky tomu máme příležitost zachytit sebepoškozování včas a vyhnout se krizové situaci, či dokonce i úmrtí žáka.

Jako pedagogický pracovník jsem připraven na to, že mi může být šikana kdykoliv oznámena žákem, dalším zaměstnancem školy, zákonným zástupcem žáka, i osobou navštěvující školu. Tato oznámení přijímám vážně, vždy si zprávu vyslechnu a zjišťuji podrobnosti situace, se kterou za mnou dotyčná osoba přichází, na závěr vždy za důvěru a spolupráci poděkuji.

V takovéto chvíli musím posoudit okamžitou závažnost situace. V akutním případě, kdy je osoba ve škole ohrožena na zdraví, okamžitě osobu zachraňuji, poskytuji první pomoc, či sháním další osobu, která je toho schopna. Při vážném ohrožení na zdraví jsem připraven volat záchrannou službu. Pokud jsme byli donuceni volat záchrannou službu, ihned poté informujeme zákonného zástupce.

2. Zmapování situace rozhovorem s žáky, pedagogy, informátory

Během tohoto kroku sledujeme všichni při výuce i přestávkách projevy žáka, chování, způsoby komunikace a vyhledáváme potenciální varovné signály značící sebepoškozování. Vedení školy má možnost ohlásit zvýšený dohled u třídy, ve které je žák podezřelý ze sebepoškozování.

Třídní učitel se školním poradenským pracovištěm spolupracují na mapování situace. Školní poradenské pracoviště vede
rozhovory s žáky vždy v následujícím pořadí:

1) Informátoři – Zjišťujeme: Jak to ví? Jak dlouho se to děje? Kdo další o tom ví? Jak můžeme pomoct?

2) Spolehliví spolužáci – Ověřujeme si tvrzení informátora a získáváme další informace: *Co důležitého ještě nevíme? Co si o tom myslí?*

3) Sebepoškozující žák – Vždy probíhá v klidovém prostoru.

- Před rozhovorem se sebepoškozujícím žákem přecházíme na krok *„Rozhovor v klidovém prostoru“.*

III. ZACHYTÍM ŽÁKA PŘI ČINU

1. Zachytil jsem žáka při sebepoškozování

Ve škole je možné, že zachytím sebepoškozujícího žáka při činu. Ve své každodenní činnosti si všímám varovných signálů, věnuji svou pozornost žákům i kolegům a při vyučování i dohledech vyhledávám potenciální hrozby. Díky tomu máme příležitost zachytit sebepoškozování včas a vyhnout se krizové situaci, či dokonce i úmrtí žáka.

V takovéto chvíli musím posoudit okamžitou závažnost situace. V akutním případě, kdy je osoba ve škole ohrožena na zdraví, okamžitě osobu zachraňuji, poskytuji první pomoc, či sháním další osobu, která je toho schopna. Při vážném ohrožení na zdraví jsem připraven volat záchrannou službu. Pokud jsme byli donuceni volat záchrannou službu, ihned poté informujeme zákonného zástupce.

2. Rozhovor v klidovém prostoru

Tento rozhovor probíhá vždy v klidovém prostoru. Rozhovor se sebepoškozujícím žákem považujeme za extrémně citlivý a vedeme ho vždy podle předem strukturovaného přístupu, který mám prokonzultovaný s členy školního poradenského pracoviště.

3. Kontaktujeme potřebné osoby

Informujeme zákonné zástupce, poskytneme kontakty, kam se obrátit pro pomoc *(psychiatr, psycholog, pedagogicko-psychologická poradna, dětské krizové centrum, telefonní krizová linka…).*

4. Spolupracujeme se zákonnými zástupci

Navazujeme dlouhodobou spolupráci se zákonnými zástupci, usilujeme o vzájemnou podporu a stanovení společného cíle *(pomoct žákovi, který je pro nás důležitý)*. Sdílíme průběžně informace od odborníků a komunikujeme ohledně výsledků kontaktu žáka s externí pomocí. Domluvíme se na případném postupu v případě relapsu. Při nespolupráci zákonného zástupce se obracíme k OSPOD.

5. Rehabilitace třídního klimatu

Rehabilitace třídního klimatu následuje již dokončené vyšetření krizové situace a udělená opatření. Jedná se o dobu trvající řadu týdnů, během které podporujeme zdravé třídní klima a dbáme na omezení rizikového chování. Třídu, která prošla krizovou situaci, vnímáme jako traumatizovanou a usilujeme o léčbu negativního dopadu prožité zkušenosti na jednotlivých žácích i na celém třídním kolektivu. Cílem tohoto kroku je nahrazení škodlivých vzorců chování zdravými a navrácení pocitu důvěry ve třídě. Se třídními učiteli při rehabilitaci třídního klimatu plně spolupracujeme a školní poradenské pracoviště nabízí po celou dobu metodickou podporu.

6. Monitoring bezpečí ve třídě

Po dobu řady měsíců pozorujeme bezpečí ve třídě a vyhledáváme projevy rizikového chování, abychom mohli do případné opakující se krizové situace včas zasáhnout. V případě, že se ve třídě pokrok nedaří a rizikové chování se začíná opakovat, zváží vedení školy možnost změnu třídy pro vybrané jedince, nebo úplnou změnu obsazení všech tříd v daném ročníku. Po třech měsících bez projevu zvýšených rizikových jevů ve třídě vyhodnotí třídní učitel se školním poradenským pracovištěm možnost bezpečného uzavření případu.

Škola spolu se všemi jejími zaměstnanci při této fázi pozoruje a vyhledává potenciální rizikové jevy, či situace u jednotlivých žáků i ve třídním kolektivu. Všichni společným a jednotným způsobem usilujeme o poskytnutí bezpečného prostředí pro všechny přítomné osoby.

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

1. Zabráním další konzumaci

První prioritou je pro mě vždy zamezení další konzumaci návykové látky. Je-li to možné, odebírám návykovou látku (*láhev s alkoholem, pytlík s nelegální návykovou látku, kapsle, konopná cigareta…*). Návykovou látku předám školnímu poradenskému pracovišti. Školní metodik prevence návykovou látku zabezpečí na nepřístupném místě a v případě potřeby ji předává policii nebo záchranné službě.

Co nikdy nedělám, když objevím návykovou látku!

- ***V žádném případě látku neochutnávám!***

- ***Neberu násilím žákovi návykovou látku z batohu, kapsy, či jiného soukromého místa. Pokud mám důvodné podezření, že žák schovává návykovou látku, žádám žáka o předání návykové látky. V případě nespolupracujícího žáka postupuji dále podle krizového postupu!***

2. Posoudím ohrožení na zdraví

Intoxikovaný žák může být ohrožen na zdraví. Ohrožení na zdraví je v případě intoxikace unikátní. Posuzuji sledováním komunikačních dovedností intoxikovaného žáka. Žáka neschopného komunikace, či neschopného komunikace smysluplné a souvislé, považuji za ohroženého na zdraví. Intoxikovaný žák zůstává po celou dobu setrvání ve škole pod dohledem zaměstnanců školy a jeho zdravotní stav je po celou dobu monitorován. Podle ohrožení na zdraví žáka se další postup liší:

a) Žák je ohrožen na zdraví –Volám záchrannou službu, poskytuji první pomoc, případně zajišťuji osobu, která je toho schopna. Kdykoliv jsme donuceni volat záchrannou službu, kontaktujeme následně zákonného zástupce, kterého o celé situaci informuji. V této situaci pokračuji podle kroku číslo 6.

b) Žák není ohrožen na zdraví – Pokračuji dle kroku číslo 3.

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

3. Informuji školu

Součástí postupu každé krizové situace je krok „informovat školu“. Informování školy při krizové situaci probíhá
v následujícím pořadí vždy, je-li to v dané situaci možné:

1) ***Třídní učitel***
2) ***Školní poradenské pracoviště***
3) ***Vedení školy***

Od chvíle, kdy bylo informováno školní poradenské pracoviště již nejsem na krizovou situaci sám a mám příležitost čerpat metodickou podporu od jednotlivých členů, či mou roli v situaci může člen školního poradenského pracoviště převzít. V případě, že potřebný zaměstnanec není přítomen ve škole, jeho roli zaujímá jiný zaměstnanec a je informován při nejbližší možné příležitosti.

4. Rozhovor s žákem v klidovém prostoru

Třídní učitel se školním poradenským pracovištěm odvádí intoxikovaného žáka na klidové místo, kde vedeme rozhovor, který probíhá nejlépe za přítomnosti školního metodika prevence. Vyjadřovací schopnosti žáka po celou dobu rozhovor pozorujeme a zaznamenáváme. Usilujeme o získání vyjádření žáka k situaci, zjišťujeme odpověď na následující otázky: *Čím je intoxikován? Konzumoval někdo další? Kolik? Kdy? Kde k návykové látce přišel do kontaktu?*

Co nedělat při kontaktu s intoxikovaným žákem!

- ***Za žádných podmínek netestujeme žáka na omamné látky, toto rozhodnutí přenecháváme policii, nebo záchranné službě!***
- ***Neochutnávám alkohol ani další návykové látky, ke kterým přijdu u žáka do kontaktu!***
- ***Nenechávám intoxikovaného žáka samotného bez dohledu, je potenciální hrozbou pro sebe i okolí!***

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

5. Kontaktujeme potřebné osoby

Máme ve škole povinnost informovat relevantní osoby, kterým předáváme veškeré informace o situaci. Koho potřebujeme kontaktovat se může lišit dle situace. Je možné, že budeme mít povinnost oslovit více zařízení najednou.

a) Žák není ohrožen na zdraví – Kontaktujeme zákonného zástupce o podezření z užívání návykové látky a
vyzveme k vyzvednutí žáka a následnému jednání se školou.

b) Žák je ohrožen na zdraví – Kontaktujeme záchrannou službu, následně informujeme zákonné zástupce.

c) Žák se dopustil trestného činu (*činu jinak trestného*) – Kontaktujeme policii, následně informujeme zákonné zástupce.

d) Zákonný zástupce odmítá spolupracovat, nebo je opakovaně nedostupný – Kontaktujeme OSPOD
přiřazený k evidovanému bydlišti žáka.

e) Žák je intoxikován ve škole opakovaně – Kontaktujeme OSPOD přiřazený k evidovanému bydlišti žáka.

6. Svoláme výchovnou komisi

Třídní učitel vyzve zákonné zástupce do školy žáka na výchovnou komisi, při které informujeme o situaci, udělených sankcích a preventivních opatřeních. Při složitých situacích se obracíme k OSPOD.

V případě nespolupracujícího zákonného zástupce, či opakované situace intoxikace ve škole, žádáme OSPOD o sjednání případové konference s rodinou žáka a postupujeme ve spolupráci s pokyny OSPOD.

7. Rehabilitace klimatu třídy

Rehabilitace třídního klimatu následuje již dokončené vyšetření krizové situace a udělená opatření. Jedná se o dobu trvající řadu týdnů, během které podporujeme zdravé třídní klima a dbáme na omezení rizikového chování. Třídu, která prošla krizovou situaci, vnímáme jako traumatizovanou a usilujeme o léčbu negativního dopadu prožité zkušenosti na jednotlivých žácích i na celém třídním kolektivu. Cílem tohoto kroku je nahrazení škodlivých vzorců chování zdravými a navrácení pocitu důvěry ve třídě. Se třídními učiteli při rehabilitaci třídního klimatu plně spolupracujeme a školní poradenské pracoviště nabízí po celou dobu metodickou podporu.

8. Monitoring bezpečí ve třídě

Po dobu řady měsíců pozorujeme bezpečí ve třídě a vyhledáváme projevy rizikového chování, abychom mohli do případné opakující se krizové situace včas zasáhnout. V případě, že se ve třídě pokrok nedaří a rizikové chování se začíná

opakovat, zváží vedení školy možnost změnu třídy pro vybrané jedince, nebo úplnou změnu obsazení všech tříd v daném ročníku. Po třech měsících bez projevu zvýšených rizikových jevů ve třídě vyhodnotí třídní učitel se školním poradenským pracovištěm možnost bezpečného uzavření případu.

Škola spolu se všemi jejími zaměstnanci při této fázi pozoruje a vyhledává potenciální rizikové jevy, či situace u jednotlivých žáků i ve třídním kolektivu. Všichni společným a jednotným způsobem usilujeme o poskytnutí bezpečného prostředí pro všechny přítomné osoby.

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

AFEKTIVNÍ CHOVÁNÍ OHROŽUJÍCÍ BEZPEČÍ OSOB VE ŠKOLE

1. Rozpoznávám situaci, o co se přesně jedná?

Afektivním chováním rozumím náhlé změny v chování, které jsou emocionálního charakteru, vymykají se normě běžného
jednání a mají potenciál k ohrožení na zdraví, či jinak brání zaměstnancům školy zajistit bezprostřední bezpečí osob ve škole.

Usiluji o zjištění příčiny probíhajícího afektivního chování a posuzuji jeho potenciál pro nebezpečí: *Je součástí afektu forma sebepoškozování? Útok na další osobu? Vzdor vůči práci ve škole? Jiné nepředvídatelné, či nebezpečné chování? Může být afektivní chování způsobeno intoxikací omamnou látkou?*

Rozhoduji, jestli jsem v tu chvíli schopen zajistit bezpečí všech přítomných osob.

2. Zajistím bezprostřední bezpečí žáka, třídy i sebe!

Když se setkám s afektivním chováním, u kterého se necítím bezpečně, nebojím se sehnat pomoc!
Mohu toho docílit
např.:

- *Mohu poslat spolehlivé spolužáky pro další zaměstnance školy.*
- *Mohu použít mobilní telefon.*
- *Pokud nemám jinou možnost, volám hlasitě o pomoc.*

Postup zajištění bezpečí pro všechny přítomné osoby se může lišit dle situace:

a) Mám kontrolu nad bezpečím přítomných / kontrola se mi vrací:

1) *Opatrně sleduji odeznívání afektu. Poskytuji prostor pro zklidnění. Poskytnu žákovi dočasnou změnu prostředí*
   (Sednout si stranou, odejít s asistentem pedagoga ze třídy, dojít se napít k umyvadlu…)
2) *Informuji o situaci třídního učitele, případně školní poradenské pracoviště.*
3) *Třídní učitel po rozhovoru s žákem vyhodnocuje vážnost situace.*
4) *V případě potřeby třídní učitel informuje o situaci zákonné zástupce, vyzve k vyzvednutí žáka ze školy.*
5) *Třídní učitel dále informuje školu.*

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

b) Nemám kontrolu nad bezpečím přítomných:

1) *Zajišťuji přesun žáka ze třídy do klidového prostoru s dohledem dalšího zaměstnance školy.*
2) *Zajišťuji okamžité informování školy.*

c) Nemám kontrolu nad bezpečím přítomných a nejsem schopen žáka bezpečně odvést ze třídy:

1) *Přesouvám ostatní žáky na chodbu, zajišťuji třídě dohled dalšího zaměstnance školy.*
2) *Zajišťuji okamžité informování školy.*

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

Co nikdy nedělat při kontaktu s afektem žáka!

- ***Nenechávám žáka procházejícího afektem samotného bez dozoru. Může ublížit sobě i svému okolí!***
- ***Je-li to možné, tak po odeznění afektu dohlížím (případně třídní učitel, jiná osoba…) nad návratem žáka do třídy. Zásadní podmínkou pro návrat žáka do třídy po afektu je zajištěná bezpečnost všech osob včetně žáka, který afektivním chováním situaci způsobil!***
- ***Dokud žákova přítomnost ve třídě ohrožuje bezprostřední bezpečí jakékoliv přítomné osoby, nemohu ho do třídy za žádných podmínek vrátit!***

3. Informuji školu

Součástí postupu každé krizové situace je krok „informovat školu“. Informování školy při krizové situaci probíhá v následujícím pořadí vždy, je-li to v dané situaci možné:

1) **Třídní učitel**
2) **Školní poradenské pracoviště, školní psycholog**
3) **Vedení školy**

Od chvíle, kdy bylo informováno školní poradenské pracoviště již nejsem na krizovou situaci sám a mám příležitost čerpat metodickou podporu od jednotlivých členů, či mou roli v situaci může člen školního poradenského pracoviště převzít. V případě, že potřebný zaměstnanec není přítomen ve škole, jeho roli zaujímá jiný zaměstnanec a je informován při nejbližší možné příležitosti. Je-li to možné, je po třídním učiteli informován školní psycholog.

4. Vyhodnocujeme situaci

Při posuzování závažnosti afektu se ptáme na následující otázky: *Jaký byl dopad na okolní osoby? Byl někdo zraněný? Došlo k trestnému činu? Je situace opakovaná? Čím byla způsobena? Jakými opatřeními musí škola reagovat?*

Pomocí rozhovoru se pokoušíme uklidnit žáka. Rozhovor vedeme na klidném a soukromém místě nejlépe za přítomnosti školního psychologa.

a) Afektivní chování setrvává a žáka nejsme schopni přivést k bezpečnému stavu, považujeme situaci za hranicemi naší schopnosti zajistit bezpečí jeho samotného, ani jeho okolí. V takové situaci se obracíme na záchrannou službu. Jakmile jsme donuceni volat záchrannou službu, ihned kontaktujeme zákonného zástupce.

b) Akutní ohrožení bylo zahnáno (*afektivní chování odeznělo, příjezd záchranné služby…)* podporujeme třídního učitele při vedení individuálního rozhovoru se žákem i skupinového rozhovoru s ostatními spolužáky. Cílem těchto rozhovorů je reflexe stresující zkušenosti, kterou si žáci prošli. Tyto rozhovory jsou nejlépe vedeny třídním učitelem.

5. Informujeme zákonné zástupce

Třídní učitel co nejdříve informuje zákonného zástupce o situaci a vyzve na jednání se školou. Během jednání se zákonným zástupcem se vyjadřujeme vždy profesně a s respektem a zákonným zástupcům popisujeme celou krizovou situaci se všemi relevantními souvislostmi. Usilujeme o nastavení spolupráce, pomocí které se můžeme dopátrat potenciální příčiny afektivního chování. Pokoušíme se nabídnout možnosti pomoci ve školním prostředí, i možnosti externích poradenských a diagnostických služeb. (*PPP, SPC, SVP, psycholog, psychiatr…*)

6. Rehabilitace třídního klimatu

Rehabilitace třídního klimatu následuje již dokončené vyšetření krizové situace a udělená opatření. Jedná se o dobu trvající řadu týdnů, během které podporujeme zdravé třídní klima a dbáme na omezení rizikového chování. Třídu, která prošla krizovou situaci, vnímáme jako traumatizovanou a usilujeme o léčbu negativního dopadu prožité zkušenosti na jednotlivých žácích i na celém třídním kolektivu. Cílem tohoto kroku je nahrazení škodlivých vzorců chování zdravými a navrácení pocitu důvěry ve třídě. Se třídními učiteli při rehabilitaci třídního klimatu plně spolupracujeme a školní poradenské pracoviště nabízí po celou dobu metodickou podporu.

7. Monitoring bezpečí ve třídě

Po dobu řady měsíců pozorujeme bezpečí ve třídě a vyhledáváme projevy rizikového chování, abychom mohli do případné opakující se krizové situace včas zasáhnout. V případě, že se ve třídě pokrok nedaří a rizikové chování se začíná opakovat, zváží vedení školy možnost změnu třídy pro vybrané jedince, nebo úplnou změnu obsazení všech tříd v daném ročníku. Po třech měsících bez projevu zvýšených rizikových jevů ve třídě vyhodnotí třídní učitel se školním poradenským pracovištěm možnost bezpečného uzavření případu.

Škola spolu se všemi jejími zaměstnanci při této fázi pozoruje a vyhledává potenciální rizikové jevy, či situace u jednotlivých žáků i ve třídním kolektivu. Všichni společným a jednotným způsobem usilujeme o poskytnutí bezpečného prostředí pro všechny přítomné osoby.

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

BĚŽNÉ POSTUPY V KRIZOVÝCH SITUACÍCH

Informování školy o krizové situaci

Součástí postupu každé krizové situace je krok „informovat školu“. Informování školy při krizové situaci probíhá
v následujícím pořadí vždy, je-li to v dané situaci možné:

1) ***Třídní učitel***
2) ***Školní poradenské pracoviště***
3) ***Vedení školy***

Tento krok mohu vykonat osobně, nebo pomocí např. mobilního telefonu. Pokud ani jedna z možností není možná, mohu za potřebnými osobami poslat spolehlivého žáka, nebo dalšího zaměstnance školy. Informované osoby mohou se situací nabídnout podporu, nebo plnění krizového postupu převzít. Školní poradenské pracoviště je informováno v tomto kroku, poté nabídne metodickou podporu třídním učitelům a pedagogickým pracovníkům při dalších krocích postupu.

V případě, že někdo z potřebných osob (*např. třídní učitel, člen školního poradenského pracoviště*) není přítomen ve škole, jeho roli při postupu dočasně přebírá jiný kompetentní zaměstnanec školy. Relevantní osoba je informována při nejbližší možné příležitosti, *např. druhý den ráno, či při zpětném telefonickém hovoru*.

Vedení školy je o závažných situacích informováno okamžitě po školním poradenském pracovišti. V případě méně závažné situace je informováno školním poradenským pracovištěm zpětně po vyšetření. *(např. během porady školního poradenského pracoviště s ředitelem školy).* V některých krizových situacích je prioritou informovat konkrétního člena poradenského pracoviště, je-li to v dané situaci možné.

Rehabilitace třídního klimatu

Rehabilitace klimatu třídy vždy následuje již dokončené vyšetření krizové situace a udělená opatření. Jedná se o dobu trvající řadu týdnů, během které podporujeme zdravé třídní klima dbáme na omezení rizikového chování. Třídu, která prošla krizovou situací, vnímáme jako traumatizovanou a usilujeme o léčbu negativního dopadu prožité zkušenosti na jednotlivých žácích i na celém třídním kolektivu. Cílem tohoto kroku je nahrazení škodlivých vzorců chování zdravými a navrácení pocitu důvěry ve třídě. Se třídními učiteli při rehabilitaci třídního klimatu plně spolupracujeme a školní poradenské pracoviště nabízí po celou dobu metodickou podporu.

Obsah rehabilitace se liší podle konkrétní situace ve třídě. Jeho součástí jsou vždy třídnické hodiny ve

zvýšené míře. Jedná se o klíčovou fázi krizového postupu, ve které usilujeme o zastavení, snížení, nebo zamezení rizikového chování, které krizovou situaci způsobilo zastavit, snížit, nebo zamezit rizikovému chování způsobující krizovou situaci. Při složitých případech se obracíme na externí odborníky, či návazná zařízení pro podporu při práci s klimatem třídy.

Příklady obsahu rehabilitaci třídního klimatu mohou být: *zaměřené rozhovory s jednotlivými žáky, reflexe prožité zkušenosti, zvýšená míra zaměřených třídnických hodin, program zaměřený na posilování zdravých hodnot, vztahů, či pocitu důvěry ve třídě, intervenční program vedený externí osobou, specifické třídní projekty, omezení volného pohybu žáka po škole, či mimořádný školní výlet, projekt, akce...*

Monitoring bezpečí ve třídě

Monitoring bezpečí ve třídě je dalším stěžejním krokem při postupu krizových situací. Začíná již po odhalení krizové situace, přesto se jedná o poslední krok, který je v daném postupu uveden. Jedná se totiž o nejdéle trvající a přetrvává v krizovém postupu jako poslední, i přestože mohou být šetření krizové situace samotné i krok rehabilitace dokončeny. Monitoring setrvává až do finálního uzavření případu.

Jedná se o zvýšené pozorování bezpečí ve třídě po dobu řady měsíců, během které vyhledáváme projevy rizikového chování, abychom do případné opakující se krizové situace mohli včas zasáhnout. Takové jevy se pokoušíme zachytit již v raných stádiích, kdy je jejich škoda i složitost výrazně nižší.

Délka monitorování se pohybuje mezi několika měsíci až po celý zbytek studia. Během této fáze průběžně vyhodnocujeme riziko opakování, pokračování, či vzniku nové krizové situace. Po 3 měsících bez zaznamenaného zvýšeného rizika zvažujeme možnost uzavření případu. Metodickou podporu při tomto kroku poskytuje školní poradenské pracoviště.

Škola spolu se všemi jejími zaměstnanci během této fáze pozoruje a vyhledává potenciální rizikové jevy, či situace u jednotlivých žáků i ve třídním kolektivu. Všichni společným a jednotným způsobem usilujeme o poskytnutí bezpečného prostředí pro všechny přítomné osoby.

Monitoring bezpečí ve třídě může obsahovat např. *zvýšený dohled pedagogických pracovníků v okolí třídy, sociometrické a další diagnostiky vztahů ve třídě, pravidelnou komunikaci mezi třídním učitelem a školním poradenským pracovištěm, stanovení netradiční formy komunikace se zákonnými zástupci, pravidelnou komunikaci žáka se členy poradenského pracoviště, zákaz specifické činnosti pro třídu a další.*

ZÁKLADNÍ ŠKOLA
ŘÍČANY

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

Vyzvání zákonného zástupce na jednání se školou

Při krizových situacích máme často povinnost vyzvat zákonného zástupce žáka na jednání se školou. Za běžných okolností toto vykonává třídní učitel, který tak učiní přes oficiální komunikační kanály školy. Škola je při vyzvání samotném připravena na tři různé reakce:

a) Zákonný zástupce se školou spolupracuje a s jednáním souhlasí – S třídním učitelem se domluví na termínu a dorazí osobně.

b) Se zákonným zástupcem není možné dojednat termín prezenčního jednání – Nabízíme jednání distanční formou.

c) Zákonný zástupce odmítá prezenční i distanční formy jednání, či na vyzvání nereaguje – Informujeme přes školní bakaláře a následně telefonicky vedením školy. Výchovný poradce informuje zákonného zástupce o nahlašovací povinnosti školy (*OSPOD, OSPRCH, Policie*). V případě, že se nám ani tehdy nepodaří nastavit spolupráci, výchovný poradce tuto povinnost naplní.

Jednání se zákonným zástupcem o krizové situaci

Při jednání se zákonným zástupcem o krizové situaci spojeného s žákem je potřeba vnímat komunikaci jako citlivou. Během tohoto jednání komunikujeme vždy profesionálně a s respektem. Informujeme zákonného zástupce o dané situaci včetně všech relevantních souvislostí a pokoušíme se spolupracovat při hledání příčiny vzniklé krizové situace. Stanovíme na počátku všech jednání společný cíl (*Co nejefektivněji pomoct žákovi ve složité a náročné chvíli, zajistit žákovi efektivní a bezpečné vzdělávání do budoucna...*). Nabízíme potřebné kontakty pro získání pomoci, podpory, nebo diagnostika pro žáka mimo školu (*PPP, SPC, SVP, psycholog, psychiatr…).* Neoznačujeme daného žáka „za problém“, ale popisujeme „problematickou situaci, u které se vyskytl žák“. Za prospěšnou spolupráci děkujeme.

Při tomto jednání mám s sebou vždy minimálně jednoho dalšího zaměstnance školy, z celého průběhu je sepsán záznam, který je podepsán všemi přítomnými osobami. Tento záznam je poskytnut školnímu poradenskému pracovišti pro účely evidence školních poradenských služeb. Dbáme při jednání na ochranu osobních údajů.

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

Rozhovor se žákem při krizové situaci

Při odhalení krizové situaci nastává potřeba rozhovoru se žákem, který je se situací spojený. Tyto rozhovory vyžadují jistý pedagogický takt, aby byl co nejvěrohodnější a důvěru se žákem posiloval, nikoliv oslaboval. S žáky komunikujeme individuálně a za přítomnosti minimálně jednoho dalšího zaměstnance školy, dovolí-li to situace. Neoznačujeme žáka samotného za problém (*problematického*), nebo situaci za jeho vinu. Hledáme příčinu, proč k situaci došlo a označujeme celou záležitost jako např. *problém u kterého se žák vyskytl*.

Při konkrétních krizových situacích dodržujeme specifické pořadí rozhovoru popsané v daném krizovém postupu. Snažíme se získat maximální množství věrohodných informací. Nejlépe rozhovor vedu v přítomnosti dalšího zaměstnance školy. Z celého rozhovoru je sepsán záznam, který potom všechny přítomné, dospělé osoby podepíší. Za spolupráci žáka při rozhovoru děkujeme a nabízíme možnost se svěřit do budoucna. Metodickou podporu při vedení rozhovoru poskytuje školní poradenské pracoviště.

Ukázka struktury rozhovoru s žákem během krizové situace:

1) *Vytvářím pocit důvěry a pochopení. Prokážu zájem o vyslechnutí žáka.*
2) *Ptám se žáka na příčinu potřeby rozhovoru. Zjišťuji pohled žáka na situaci.*
3) *Společně hledáme zformování problému, na kterém se můžeme shodnout.*
4) *Nabízím sdílení a reflektování nad krizovou situací. Projevuji empatii a přijmutí.*
5) *Vyjádřím osobní postoj, který projevuji nenásilným a klidným způsobem.*
6) *Ujasním si žákovo očekávání od rozhovoru.*
7) *Hledáme společná řešení, nabízím možnost dalšího setkání. Vyjádřím, že je žák vždy vítán.*
8) *Nabídnu žákovi volbu z probraných možností řešení, připravím ho na nutnost výběru jedné z nich.*
9) *Objasníme si další postup, informuji zákonného zástupce a potřebné osoby ve škole, případně kontaktuji návazné zařízení.*

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

Rozhovor v klidovém prostoru

Za klidový prostor mohu považovat prázdnou třídu, kabinet, knihovnu, prostor před ředitelnou školy, či jiný prostor, ve kterém mohu žáka izolovat od spolužáků. Veškeré rozhovory s jednotlivými žáky při krizových situacích vedu v izolovaném, soukromém a bezpečném prostředí. Pokud nejsem přesunu schopný, zajišťuji si pomoc dalšího zaměstnance školy. Žáka při přesunu, či již přesunutého do klidového prostoru, nikdy nenechávám samotného.

Kontaktování návazného zařízení

Ve školním prostředí může nastat situace, kdy máme legální povinnost kontaktovat některé z návazných zařízení. Každé zařízení má své podmínky pro oslovení a vyhýbáme se jejich kontaktu, pokud to není nutně potřeba. Příklady situací, kdy kontaktujeme určitá návazné zařízení jsou:

- Policie ČR – Došlo na území školy k porušení zákona, tedy trestného činu (v případě nezletilého žáka činu jinak
  trestného).
- Záchranná služba – Osoba ve škole je ohrožena na zdraví, nebo brání škole ve své povinnosti poskytnout bezpečné prostředí pro přítomné osoby.

- OSPOD – Došlo k hrubému porušení rodičovské povinnosti, zákonný zástupce odmítá spolupracovat se školou, nereaguje na komunikaci, škola má podezření na skryté záškoláctví, žák je zachycen při vážném případu spojeného s návykovými látkami, nebo má škola podezření na zneužívání, zanedbávání, či týrání dítěte.

- Pedagogicko-psychologická poradna – Kontaktujeme v případě závažného výskytu rizikového chování.

Záznam postupu školy při krizové situaci

Postupy školní činnosti při odhalení, šetření a léčbě krizových situací je potřeba písemně zaznamenat. Tuto činnost koordinuje školní poradenské pracoviště, které veškeré záznamy archivuje ve své dokumentaci v souladu se svými legislativně zakotvenými činnostmi. Při produkci záznamů spolupracují všichni zaměstnanci školy včetně nepedagogických pracovníků.

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

První pomoc ve škole

Lékárnička první pomoci je dostupná všem zaměstnancům na každém patře školy. Každý úraz ve školních prostorách je potřeba ve stejný den zapsat do knihy úrazů. Kniha úrazů se nachází ve sborovně.

V případě, že není škola schopna zajistit okamžité bezpečí žáka, nebojíme se kontaktovat záchrannou službu, okamžitě poté informujeme zákonné zástupce. V případě, že přijdu do kontaktu se zraněním, či úrazem jakékoliv osoby ve škole, poskytuji vždy potřebnou péči, nebo zajišťuji další osobu toho schopnou (např. zaměstnanec se zdravotnickým výcvikem.

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

ŠKOLNÍ PORADENSKÉ PRACOVIŠTĚ

ŘEDITEL ŠKOLY

Mgr. Radovan Křivánek

ředitelna školy

info@zsricany.cz

VÝCHOVNÝ PORADCE

Mgr. Blanka Kokojanová

poradenské pracoviště školy *(2. patro)*

ŠKOLNÍ METODIK PREVENCE

Mgr. Radovan Křivánek

ředitelna školy

SPECIÁLNÍ PEDAGOG

Mgr. Pavla Vodáková

preventivní pracoviště školy *(2. patro)*

Základní škola Říčany, okres Brno-venkov, příspěvková organizace
náměstí Osvobození 145, 664 82 Říčany, tel.: +420 602 132 480, e-mail: info@zsricany.cz

„*Krizový plán*“ pro školní rok 2026/2027 pro Základní školu Říčany, náměstí Osvobození 145, Říčany, 664 82 s nabytím platnosti 1. 9. 2026 se stává nedílnou součástí interní dokumentace školy a „Minimální p*reventivního programu*“ pro rok 2023-2024.

V Říčanech 26. 8. 2028